

อ่าน 2019
จดประกอบ > 1

อ่าน 2019

ยังไม่หมดยุคสมัย
อันก้าทาย การอ่าน
และวงการหนังสือ
จะเป็นอย่างไร
ในปีหนุ...ได้รู้กัน

● ปริญญา ชวสนุน
กรุงเทพธุรกิจ

จากักราชก่อนการปิดตัวของสื่อสิ่งพิมพ์
ข่าวคราวเกี่ยวกับการขาดทุนของ
หลายสำนักพิมพ์ กับอีกเรื่องเชิงลบ
มากมายของวงการหนังสือมีให้ได้ใจสันไหว
อยู่เนืองๆ จนหลายคนพาลต่อว่าปีที่แล้วคือ
ปีมหาดูเอาเรื่อง

มาถึงปีนี้ที่หลายคนแอบหวังว่าจะไร
ต่อมิอะไรจะ 'หนุ' สมชื่อปี แต่บางคนก็แอบ
กลัวว่าจะกลายเป็นหนุเหนียว เคี้ยวยาก
ยิ่งเป็นยุคที่สื่อออนไลน์ยังกล้าแกร่ง การจะ

แบ่งสัดส่วนเวลาให้คนละสายตามาอ่านหนังสือ
อาจยากขึ้นทุกวัน ทว่าจะมีวาคัดเดาทำไม
ให้คนงงในมาแฉลงไขหน้าจะดีกว่า

ผู้จัดพิมพ์ฯ ยังอึดได้?

พอพูดถึงคนงงในของวงการหนังสือทั้ง
องคาพยพ คงเป็นอันใดไม่ได้นอกจากบรรดา
ฟันเฟืองต่างๆ ในสมาคมผู้จัดพิมพ์และ
ผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย ซึ่งมีหัวเรือ
ใหญ่คือ สุชาติ สวัสดิ์กุล นายกสมาคมฯ

สำหรับปีหนุที่โหดหลายคนนิยามว่าเป็น
'หนุไฟ' ในสายตาของสุชาติความวิตกเริ่มมา
ตั้งแต่ปีที่แล้วเมื่อรัฐบาลประกาศให้มีการเลือก
ตั้ง นับจากนั้น 5-6 เดือน ธุรกิจต่างๆ รวมทั้ง
ธุรกิจหนังสือเสมือนใส่เกียร์ว่าง รอดูท่าทีอย่าง
นิ่งงัน ความสงบกระเทยหลายด้าน เช่น ไม่มี
งบประมาณการจัดซื้อหนังสือ เป็นต้น

“แต่ยังมีเรื่องดีๆ เช่น นโยบาย
ช่วยเหลือชาติ เป็นครั้งแรกที่หนังสือเข้ามาเป็น
หนึ่งสินค้าของช่วยเหลือชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการ
พัฒนาทุนมนุษย์ ตามยุทธศาสตร์ของรัฐบาล
มีระบุว่าพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การอ่าน
และหนังสือเป็นปัจจัยการพัฒนาศักยภาพ

คนในชาติ

ถ้ามองในแง่ธุรกิจหนังสือ ก็ทรงๆ ไม่ได้
หรือหวานัก ส่วนหนึ่งมาจากสื่อดิจิทัล ซึ่ง
ดิจิทัลมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือการซื้อขาย
ได้เข้าไปอยู่ในอีกแพลตฟอร์มคือออนไลน์
เมื่อปี 2560 การซื้อขายออนไลน์โตมาหลาย
แต่พอปี 2561 ก็เกิดปัญหาคือเพชฌุศลการ
เข้าถึงเพจต่างๆ จากที่เราเคยคิดว่ามันเป็น
ทางออกของการขายหนังสือ เราก็รู้สึกว่
ต้องหาตัวช่วยอีกแล้ว ซึ่งข้อช่วยเหลือชาติเป็น
ส่วนหนึ่งที่มาเป็นระยะสั้น”

ความคาดหวังของสุชาติตอนนโยบาย
ดังกล่าวคือต้องการผลักดันให้ตลอดปี 2562
เกิดการซื้อหนังสือช่วยเหลือชาติ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
กับหลังวันที่ 15 มกราคมนี้สถิติที่กระทรวง
วัฒนธรรมเก็บรวบรวมได้จะเป็นไปในทิศทาง
ไหน หากตัวเลขค่อนข้างดีสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ
ร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมส่งเสริมให้การซื้อ
หนังสือทั้งปีลดหย่อนภาษีได้

หลังจากเพชฌุศลไม่เอื้ออำนวย PUBAT
มองว่าแอปพลิเคชันอื่นๆ อย่าง LINE อาจ
ทดแทนได้ เพราะฉะนั้นดิจิทัลจึงไม่ได้น่าหวง
เกินไปสำหรับวงการนี้ เพียงแต่สำนักพิมพ์
ควรขยับตามความถนัดว่าจะต่อยอดอะไรได้
บ้าง เช่น จัดงานเปิดตัวหนังสือ, อบรมสัมมนา
หนึ่งในนั้นคือกิจกรรมที่สุชาติบอกว่าสร้าง
ปรากฏการณ์ คือ LIT Festival ในวันที่
18-20 ม.ค.นี้ ที่มิวเซียมสยาม ด้วยพลังของ
สำนักพิมพ์และคนรุ่นใหม่จะสร้าง
บรรยากาศการอ่านให้คึกคัก แตกต่าง

“วิกฤตคือการสร้างโอกาส ทุกคน
ต้องปรับตัว ทุกคนต้องปรับขบวนการ
เคลื่อนไหวใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการลดคน ซึ่งก็
เป็นไปแล้วตั้งแต่ 2 ปีก่อน ถึงตอนนี้
คิดว่าทุกคนสลิแล้วแหละ หรือการ
เปิดใจถึงขายของคือการถ่ายหนังสือที่

ไม่ค่อยมีทางไป เพื่อจะได้เงินกลับมาเป็น
สายป่านต่อธุรกิจของตัวเอง

อีกอย่างที่สมาคมเริ่มและทำไปแล้วคือ
โครงการหรือหนังสือ ตรงนี้ไปได้ด้วยดี ต่อไป
เราจะพยายามสร้างความเข้าใจให้หน่วยงาน

ต่างๆ เปลี่ยนจากการสั่งหรีดดอกไม้สดเป็น
หรีดหนังสือแทน เพราะเงิน 1-2 พันบาท จะ
ไม่หายไปไหน แปรเป็นหนังสือในชุมชนที่
ขาดแคลนแทน”

แม้ที่ผ่านมาจะไม่ใชยุคทอง และไม่ใชยุค
มืดถึงที่สุด แต่จากสถิติที่นัก PUBAT ทราบ
อีบุ๊กกลับมามีบทบาทขึ้นจนน่าประหลาดใจ
และเป็นนิมิตรหมายอันดี ที่คนยังซื้อหนังสือ
อ่าน เพียงเปลี่ยนเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนหนังสือเล่มที่ยังนับเป็น ‘ผู้อูรอด’
มีหน้าที่ยังมีโอกาสไปได้ไกลมาก คือหมวด
วรรณกรรม เน้นหนักที่นวนิยาย Y (วาย)

และที่น่าสนใจคือหมวดพัฒนาตนเองกำลังกลับ
มาโตขึ้นหลังจากเงียบหายไปหลายปี

“เมื่อไรที่เศรษฐกิจไม่ดี คนจะชวนขาย
หาความรู้ กลับไปดูปี 2540 ได้เลย ตอน
พองพองแตก หนังสือพวกนี้ขายดี เหมือน
คนพยายามดิ้นรนหาอะไรใส่ตัว หรือไม่ก็มา
ฟื้นฟูจิตใจ สร้างพลังใจตัวเองให้อีกเล่มมาต่อสู้
กับปัญหาต่อไป หนังสือแนวนี้จึงเติบโตขึ้น”

นอกจากนี้หนังสือแนวอรรถาธิบาย
ประวัติศาสตร์ สุขาตบอกว่ามียอดเยี่ยมดีวันดีคืน

อาทิ หนังสือแนวเซเปียนส์ (เกี่ยวกับประวัติศาสตร์
มนุษยชาติ) ถึงขั้นว่าหนังสือแนวนี้ขึ้นแท่นที่สุด
ของหนังสือขายดีของสำนักพิมพ์มติชนทีเดียว

ไม่ว่าดีหรือร้าย จะขายดีหรือต้องเลหลัง
เป็นปกติ ในฐานะนายกสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ
เธอยังบอกเสมอว่า “คนทำธุรกิจหนังสือคือ
คนที่เสริมสร้างปัญญา และคนทำก็มีปัญญา การ
ทำหนังสือเหล่านี้เขารู้วิธีเอาตัวรอด รู้วิธีบริหาร
ให้อยู่รอด แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือภาครัฐ
ถ้าภาครัฐไม่สนใจ คุณภาพของคนไทยที่เป็น
แบบนี้ เราจะถูกชาติอื่นแซงหน้า

เรามักจะบอกเพื่อนสมาชิกสำนักพิมพ์
ว่าให้อดทน ทำอย่างไรให้เรารอดได้ อาจต้อง
อยู่อย่างพอเพียง อย่าสู้มั่งเสียง การทำหนังสือ
คือต้นทุนทั้งนั้น จึงเชื่อว่าหนังสือที่จะออกมา
สู่ตลาดในปี 2562 นี้ ต้องเป็นหนังสือที่ทุกคน
ค้นกะหามาแล้วอย่างเข้มข้น ไม่มีใครอยากเสี่ยง
หรือหอก ไม่มีใครอยากขายไม่ดีหรือหอก และน่าจะ
เป็นหนังสือที่หาความแตกต่างได้ อาจพิมพ์
จำนวนไม่เยอะ ก็ต้องดี”

E-Books ถูกปลุกอีกครั้ง

เหมือนเรื่องทำนองนี้จะเคยสั่นสะเทือน

วงการมาแล้วเมื่อเกือบสิบปีก่อน ครั้งนั้น
การเติบโตของ E-Books (อีบุ๊ก) ใน
ต่างประเทศแบบก้าวกระโดดส่งแรงกระเพื่อม
มาถึงไทย สำนักพิมพ์หลายแห่งขยับตัวลง
สู่สังเวียนอีบุ๊กในทันที มีบริษัทรับทำ และ
จำหน่ายหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผุดขึ้นรับ
สถานการณ์ อีกสิ่งที่ตามมาขณะนั้นคือความ
หวุ่นวิตกจากบางคนที่ว่า “หนังสือเล่มจะตาย
เพราะอีบุ๊ก!” แต่จนแล้วจนเล่า ผ่านมาหลาย
ปีอีบุ๊กยังไม่ทำอะไรหนังสือเล่มไม่ได้อย่างมี
นัยยะสำคัญ ขณะเดียวกันอีบุ๊กก็ค่อยๆ เงียบ
หายไป

...จนกระทั่งปีที่แล้ว และปีนี้

การกลับมาของอีบุ๊กครั้งนี้ดูจะจริงจัง
และมีแบบแผนชัดเจนกว่าเดิมหลายเท่า
ซึ่งหนึ่งในคนที่หันหน้าเข้าสู่แวดวงนี้ไปอย่าง
สุดตัวคือ พัลลภ สามสี อดีตบรรณาธิการ
สำนักพิมพ์มติชน ปัจจุบันเป็นผู้จัดการ
i-reader แพลตฟอร์มอีบุ๊กซึ่งมีบริษัทแม่
อยู่ที่ประเทศจีน

เขาเล่าถึงความจริงจังของบริษัทอีบุ๊ก
เจ้านี้ว่าทั้งแปลผลงานภาษาจีนเป็นภาษาไทย
เป็นพื้นที่ขายผลงานของสำนักพิมพ์ในไทย
และสร้างนักเขียนไทยจากศูนย์จนถึงระดับ
มืออาชีพ ทั้งหมดนี้อยู่ในกรอบของแนว
นวนิยาย และการตูน (comics) แบบอีบุ๊ก
สำหรับอ่านในแท็บเล็ตและสมาร์โฟน
(แอปพลิเคชัน) โดยเริ่มก่อตั้งบริษัทที่จีนเมื่อ
ปี 2008 และเข้ามาในไทยปี 2017 ซึ่งมีเพียง
ประเทศไทยที่มีผู้อัพโหลดของบริษัทนี้

“ที่เราเลือกเข้ามาในไทยเพราะเขาสีริช
เวลาเงินจะทำอะไรตั้งแต่ยุคโบราณ R&D
มาก่อนเสมอ เขามาริสีริชตลาดในไทย อะไรที่
มีในตลาดหลักทรัพ์ก็ค้นข้อมูลไป อะไรไม่มี
ก็หาเพิ่ม เช่น มีข้อมูลของ OOKBEE ของ
MEB ว่าปีหนึ่งขายได้เท่าไร อย่างเมื่อปีที่แล้ว
MEB ประกาศว่าขายได้ 400 ล้าน แด่นี้ก็

น้ำตกใจแล้วสำหรับประเทศไทย เขาก็เลยอยากมาลงทุน

หรืออย่างแถลงการณ์ของสมาคมผู้จัดพิมพ์ฯ ธุรกิจสิ่งพิมพ์ทั้งปีตั้ง 24,000 ล้านบาท ก็ถือว่าใหญ่ เขาก็อยากมีส่วนแบ่งตลาด อีบุ๊กส์ปัจจุบันอยู่ที่ 3-5 เปอร์เซ็นต์ ถ้าเขามาแบ่งไปได้เขาก็สนใจ แต่จริงๆ แล้วตัวเลข 3-5 เปอร์เซ็นต์ ไม่น่าจะเป็นแบบนั้น เพราะในจีนมันโตกว่านั้นเยอะเลย เขาก็ต้องการมาทำตลาดอีบุ๊กส์ให้ใหญ่ขึ้นด้วย”

หากการเติบโตเป็นอย่างที่เขาเล่า ปีนี้ อาจได้เห็นอีบุ๊กส์กลับมาถูกพูดถึงมากขึ้น เพียงแต่ว่าไม่ใช่โตแบบก้าวกระโดด เพราะผลลัพธ์ที่น่าจะค่อยๆ โต เพราะพื้นฐานชาวไทยไม่เปิดรับเทคโนโลยีไว้อย่างชาวจีนหรือเกาหลีใต้ ทว่าสัญญาณอันดีคือปัจจุบัน

คนทุกเพศทุกวัย แม้แต่คนเฒ่าคนแก่ก็มีสมาร์ตโฟนและอินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตแล้ว นอกจากเล่นโซเชียลหรือแชท การอ่านอีบุ๊กส์ก็เป็นไปได้

“ผมว่าอีบุ๊กส์มีโอกาสดู แต่ไม่ใช่กราฟชันขึ้นๆ อาจมีขึ้นมีลง เนื่องจากก่อนหน้านี้ผู้เล่นรายใหญ่น้อย และบางรายโฟกัสหลุดไป ไปทำธุรกิจอื่นๆ ด้วย ที่ผมเลือกมาทำงานที่นี้ส่วนหนึ่งก็เพราะที่นี้นั้นแต่หนังสือด้วยนะ เราก็ขายลิขสิทธิ์ด้วยนะ เราไม่พิมพ์เล่ม ใครอยากมาซื้อลิขสิทธิ์เราไปพิมพ์เราก็ขาย สุดท้ายเรามองการขาย IP เป็นเป้าหมายสูงสุด

เนื่องจากเรายังไม่ได้เปิดตัวเต็มพิกัด แต่เมื่อปลายเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา เราบูสท์ในโซเชียลมีเดียพร้อมกันสามประเทศ ปรากฏว่าตัวเลขในไทยสูงกว่าเกาหลี และได้หวั่น อาจเพราะผู้ใช้บริการมือถือเราเยอะกว่า ผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเราสูงกว่า ชั่วโมงการเล่นโซเชียลมีเดียต่อวันเราสูงกว่า และในวันนั้นมียอดคลิกซื้อในไทยสูงกว่าประเทศที่เขาไม่มีการอ่านที่แข็งแกร่งกว่าเรา

อีบุ๊กส์จึงมีโอกาสดูได้ถ้าคอนเทนต์ที่ดีจริง ถึงอย่างไรผมก็ยังมองว่าคอนเทนต์ที่ยิ่งคือ king เหมือนเดิม”

ตามหลักอุปสงค์-อุปทาน เมื่อมีผู้ผลิต มีผู้บริโภค ยิ่งเป็นสองกลุ่มที่มีตัวตนจริงแบบนี้ สิ่งทีพัฒนาไปได้ในปีนี้เป็นบริษัท หรือ

สำนักพิมพ์ที่ทำอีบุ๊กส์หรือมีแผนการทำอีบุ๊กส์ จะขยับตัวมากขึ้น เพื่อแข่งขันแย่งชิงเค้กกัน และในที่สุดคนที่ได้ประโยชน์คือผู้อ่าน

กลุ่มบริษัทรายใหญ่สายป่านยาว อาทิ กวีบุค ต้องมีอะไรทำให้ประหลาดใจแน่นอน เพราะมีลิขสิทธิ์นิยายจีนอยู่ในมือเป็นกอร์ส ส่วนผู้แปลเถื่อนในเว็บบอร์ดต่างๆ ก็จำเป็นต้องถอย ทำนองว่า “หลบหน่อย เจ้าของลิขสิทธิ์มา”

สำหรับแนวทางที่กำลังได้รับความนิยม และมีแนวโน้มจะฮิตมากขึ้นในปีี้ ผู้จัดการ I-reader คนนี้ ชี้ชัดว่า เรื่องแปลจากจีนยังมาแรง โดยเฉพาะแนว BL (Boy Love) หรือที่บ้านเราเรียกว่าแนว Y (วาย) นอกจากนี้ แนว 18+ ก็ยังได้รับความนิยมมาก

“อีกแนวที่ตอนนี้ผมแปลอยู่ก็แนวท่านประธาน ประธานสุดหล่อ เป็นชา เกลียตผู้หญิง คนนี้ แต่อยู่ดีๆ ก็ค่อยๆ หลงรัก ผู้หญิงก็จะไม่ชอบท่านประธานเพราะเย่อหยิ่งและรวยเกินไป ก็เป็นแนวโรมานซ์นั่นแหละ แต่เป็นตัวละครพวกประธานบริษัทอะไรทำนองนี้ ช่วงนี้จะโดนใจกลุ่มผู้อ่าน”

หลังจากอีบุ๊กส์ถูกปลุกให้ตื่น ยังมีหลายคนนึกถึงครั้งที่อีบุ๊กส์มาแล้วก็ไป แต่ด้วยปัจจัยต่างๆ ปัจจุบันเปลี่ยนไปมากจึงเป็นไปได้ว่าคราวนี้คือ ‘ของจริง’ อาทิ เครื่องมืออย่างสมาร์ตโฟนเมื่อเกือบสิบปีก่อนกับยุคนี้ราคา และคุณภาพแตกต่างกันขนาดไหน ระบบสร้างอีบุ๊กส์ เช่น epub พัฒนาไปไกลมากแล้วต่อไปจะมีลูกเล่นมากมายดึงดูดผู้อ่าน แม้แต่วิธีการเขียนและนิสัยการอ่านของคนปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วล้วนเป็นปัจจัย

“เดี๋ยวนี้คนที่เขียนหนังสือในอินเทอร์เน็ต จะเขียนย่อหน้าสั้นๆ อ่านได้ไวๆ แทบจะไม่มีใครเขียนย่อหน้าใหญ่ๆ ยาวๆ เหมือนสมัยก่อนแล้ว” พลลภบอก

เมื่อพฤติกรรมคนอ่านเปลี่ยน สิ่งแวดล้อมเปลี่ยน คงเป็นอีกปีที่จะได้เห็น การเปลี่ยนแปลงทั้งแง่บวกและแง่ลบ และคงเป็นอีกปีที่ต้องบอกว่าจะ ‘หุ้’ หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับปรับตัวให้เหมาะสม ไม่เข้าไปไม่รู้ว่ามไป หวังว่ามิตรนำหมึกจะผ่านปีหมูไฟไปได้ด้วยดี